

Concept-instructie UNFCCC onderhandelingen
Bonn, 3-14 juni 2013

Inleiding

1. Vorm en proces nieuw juridisch bindend Instrument
  - 1.1 Werkstroom 1 – 2015 Akkoord
  - 1.2 Werkstroom 2 – pre-2020 mitigatie ambitie
2. Review
3. Mitigatie
  - 3.1. Marktmechanismen
  - 3.2. Lucht en scheepvaart
  - 3.3. REDD+
  - 3.4. Landbouw
  - 3.5. Response Measures
4. Adaptatie
5. Financiering
6. Technologie
7. Meten, rapportage, verificatie
8. UNFCCC budget
  - 8.1 Algemeen
  - 8.2 International Transaction Log

Inleiding

Deze Instructie geldt voor de Nederlandse delegatie naar de klimaatbijeenkomst in Bonn, Duitsland (3 - 14 juni 2013). Het betreft sessies van de volgende organen onder het Raamverdrag inzake klimaatverandering (hierna 'UNFCCC') en het bijbehorende Kyoto-protocol:

de 38^e sessie van het subsidiaire orgaan voor Implementatie (hierna 'de SBI');

de 38^e sessie van het wetenschappelijke en technische subsidiaire orgaan (hierna 'de SBSTA')

de 2^e sessie van de Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action (hierna 'de ADP').

Voor de Nederlandse inzet geldt dat de EU lijn, zoals is vastgelegd in Raadsconclusies, position papers en submitties, leidend is. Waar Nederland een specifieke inzet heeft ter aanvulling op die van de EU, is die in deze instructie opgenomen.

Nederland heeft vooral specifieke eigen ideeën over het nieuwe klimaatarrangement en zal deze wanneer nodig inbrengen in het EU coördinatieoverleg.

ADP

1.1 Werkstroom 1 – 2015 Akkoord

Relevant Agenda Item

ADP 3a: matters related to paragraphs 2 to 6 of decision 1/CP.17
--

Algemene inzet Nieuwe Instrument

De volgende algemene lijn kan worden gevolgd:

1. Internationale inzet is de mondiaal gemiddelde opwarming tot niet meer dan 2 graden te beperken.
2. Mondiaal moeten de emissies van broeikasgasen daarvoor rond 2020 pieken, en daarna worden teruggebracht tot ongeveer het 1990 niveau in 2030 en de helft daarvan in 2050. Bij een convergentie naar een gelijke hoofdelijke uitstoot in 2050 dienen de emissies van de rijke landen met zeker 85-90% te worden gereduceerd t.o.v. 1990.
3. Dit dient bereikt te worden door een nieuw klimaatinstrument voor na 2020 (dat het Kyoto-protocol vervangt).
4. Voor Nederland kan de inzet voor het nieuwe, mondiale, juridisch bindende instrument voor na 2020 als volgt worden samengevat. De 21e eeuw heeft een nieuw mondiaal klimaatinstrument nodig dat werkt en waar alle landen (zeker de grote uitstoters) aan mee willen doen. Een aantrekkelijk nieuw instrument verhoogt de kans op deelname en zorgt voor waarborging van het gelijke speelveld. Om langere tijd effectief te blijven moet het instrument dynamisch mee kunnen groeien met veranderende verhoudingen in de wereld: het kan niet langer gebaseerd zijn op het simpele bestaande onderscheid in het Klimaatverdrag tussen ontwikkelde landen (Annex I) en ontwikkelingslanden (niet-Annex I) en moet flexibel zijn in het opwaarts aanpassen van mitigatieambities. Het instrument moet een brede diversiteit aan typen inspanningen en verplichtingen mogelijk maken (spectrum of commitments) en veel soorten actie (door zowel overheden als niet-statelijke actoren) op het gebied van zowel mitigatie als adaptatie ondersteunen en erkennen. Het instrument moet niet alleen gaan over "wat wij gaan of moeten doen", maar vooral ook over "hoe wij het gaan doen", voortbouwend op het institutionele raamwerk waar eerder toe is besloten. Hierbij moeten naast mitigatie ook adaptatie, financiering en technologie mee kunnen groeien met internationale ontwikkelingen. Om toekomstbestendig te zijn zullen de afspraken regelmatig en eenvoudig moeten kunnen worden aangepast aan de veranderde mogelijkheden van landen. Afhankelijkheid van tijdrovende ratificatieprocedures moet worden vermeden.

Specifieke punten

Mitigatie

De Nederlandse inzet ten aanzien van mitigatieafspraken voor na 2020 is dat het nieuwe juridisch Instrument ruimte biedt aan een diversiteit aan mitigatiebijdragen van zowel landen als andere actoren, dat aansluit bij de wijze waarop deze willen bijdragen en daarmee maximale deelname bevordert. Door het centraal stellen van low emission growth en LEDs wordt daarnaast aangesloten bij wat partijen zelf ambiëren en een gedeelde uitdaging vormt voor alle landen.

Het instrument moet een brede diversiteit aan type inspanningen en verplichtingen mogelijk maken en veel soorten actie (door zowel overheden als anderen) ondersteunen en erkennen. Voor een effectief regime zouden alle ontwikkelde landen en grote economieën in elk geval economiebrede mitigatieverplichtingen op zich moeten nemen, maar voor andere landen moet een spectrum van verplichtingen beschikbaar zijn dat aansluit bij hun mitigatiecapaciteiten en nationale omstandigheden. De verplichtingen die landen op zich nemen zouden op een transparante en flexibele wijze moeten worden vastgelegd, die eenvoudige opwaartse bijstelling mogelijk maakt.

Door Nederland en de EU wordt voor mitigatieafspraken voor na 2020 ingezet op een acceptatie van een dynamische interpretatie van het CBDR/RC principe in de Conventie via het concept van spectrum of commitments. Door de EU is daarbij vooralsnog ingezet op juridisch bindende mitigatieverplichtingen voor alle landen, waarbij wel naar vorm/aard, maar niet naar juridische status kan worden gedifferentieerd.

Aan de nieuwe overeenkomst zouden zoveel mogelijk partijen zich moeten kunnen verbinden/committeren. De juridische vorm van de nieuwe overeenkomst moet die brede participatie en brede diversiteit van acties en nationale omstandigheden (economisch, juridisch etc.) kunnen reflecteren. Dat betekent dat de overeenkomst als zodanig *'legal force'* zal hebben maar de keuze van de (juridische vormgeving) van de elementen van de overeenkomst nadere reflectie behoeft. Daarbij dient te worden aangetekend dat het inzetten op afspraken *alleen* in juridisch bindende vorm en/of te rigide nalevingbepalingen een barrière kan zijn voor brede participatie. Ook is de *'top-down'* verdeling van inspanningsverplichtingen op basis van algemene criteria en principes – zoals door de EU intern met succes wordt toegepast – in mondiaal kader met de huidige verhoudingen zeer waarschijnlijk niet haalbaar; zeker niet als enige meer *bottom up* gerichte benadering geen prominente plaats in het nieuwe arrangement krijgt. Mogelijk zullen bindende afspraken over het indienen van nationale *'schedules'* en een minimum set aan rekenregels die transparantie en vergelijkbaarheid garanderen de basis vormen die verdere aanscherping van ambitie waar nodig mogelijk maakt.

Nederland is voorstander van ruimte voor verschillende juridische vormen en – mede op basis van de ervaringen met het Kyoto-protocol – een regime dat meer gebouwd is op transparantie, incentives, en ondersteuning dan op sancties.

Nederland zet zich in voor structurele en actieve betrokkenheid van relevante stakeholders, zoals de private sector, die in het nieuwe klimaatregime een belangrijk deel van de oplossing zullen moeten bieden.

Flexibele rekenregels

De inzet van Nederland is om te komen tot een transparant, multilateraal, maar flexibel systeem van rekenregels voor post-2020 mitigatieafspraken. Pre-2020 wordt ingezet op het bevorderen van het gebruik van de Kyoto accounting regels door KP landen zonder een CP2 QELRO en maximale transparantie in rapportage over het nakomen van de pledges door zowel ontwikkelde als ontwikkelingslanden, alsmede het verzekeren van milieu-integriteit bij het gebruik van bestaande en nieuwe marktmechanismen.

De Nederlandse visie op toekomstige rekenregels is dat die géént moeten worden op het spectrum van verplichtingen en de keuze voor het gebruik van mechanismen in plaats van op landengroepen. Flexibiliteit kan onder meer worden gecreëerd via een koppeling aan 'opt-in' opties, die extra rekenregels koppelen aan rechten, zoals de mogelijkheid van multilaterale emissiehandel of het verkrijgen van vrij verhandelbare emissiekredieten.

De 'core set' van gemeenschappelijke rekenregels zou zich vooral moeten richten op transparantie (een minimum vereiste voor milieu-integriteit voor alle landen) en vergelijkbaarheid (belangrijk voor de politieke beoordeling van inspanningen tussen vergelijkbare landen); voor het meerekenen van LULUCF en emissiekredieten van marktmechanismen zouden meer 'opt-ins' kunnen worden gecreëerd.

Mechanismen

Alle nieuwe en bestaande mechanismen dienen onderdeel te worden van de 'toolbox' van een nieuw instrument en een waarborging van een goede overgang van bestaande mechanismen.

Nederland zet in op het zo snel als redelijkerwijs mogelijk operationaliseren van flexibele, aantrekkelijke en kosteneffectieve nieuwe marktmechanismen (NMM). Gezien de sterke samenhang met de Nieuwe Marktmechanismen (NMM) is een goede afstemming van het denken over nieuwe marktmechanismen en rekenregels essentieel. Voor het functioneren en de geloofwaardigheid van de nieuwe mechanismen is voldoende vraag naar kredieten een vereiste; inwerkingtreding van nieuwe mechanismes voor 2020 is daarom alleen zinvol indien het ambitieniveau van partijen tot 2020 wordt vergroot.

Parallel daaraan ondersteunt Nederland een verdere ontwikkeling van het 'Framework for Various Approaches' (FVA) dat een belangrijk onderdeel van de toolbox van een nieuw instrument kan worden. De focus ligt daarbij op het waarborgen van de milieu-integriteit en transparantie wanneer ook decentrale mechanismen daarvan onderdeel worden.

Adaptatie (incl. Loss and damage)

Nederland hecht een gelijk belang aan adaptatie en mitigatie en is van mening dat adaptatie een prominente plek moet krijgen in het nieuwe instrument - en daarmee in het ADP. Momenteel liggen in het ADP enkele vragen voor over adaptatie. Belangrijk voor Nederland is de vraag: wat hebben wij

vanuit het nieuwe klimaatakkoord nodig om mondiale adaptatie actie te versterken en hieraan waarde toe te voegen?

Nederland is van mening dat het nieuwe klimaatakkoord adaptatie na 2020 vanaf het mondiale niveau kan bevorderen door een inzet op versterking van de weerbaarheid en veerkracht van samenleving, economie en ecosysteem. Het nieuwe Instrument moet daarom een adaptatie gereedschapskist bevatten die een gunstige omgeving creëert voor samenwerking en investeringen. Gereedschappen kunnen variëren van financiering (o.a. met instrumenten die investeringen door de private sector ondersteunen), verzekeringen, risicoanalyse en risicomanagement, en mogelijkheden tot het delen van lokale en mondiale kennis en het verzamelen en beschikbaar maken van data. Dat kan voor een deel door bestaande instituties op het gebied van adaptatie (zoals het Adaptatie Comité) een plaats te geven in het nieuwe arrangement. De toegevoegde waarde ligt in het aanvullen van de huidige aanpak vanuit het UNFCCC kader (verkleinen van kwetsbaarheid door middel van overheidsprojecten en planning) met een focus op weerbaarheid op de langere termijn, met nieuwe gereedschappen en met betrokkenheid van een meer diverse groep actoren.

Nederland is verder van mening dat adaptatie integraal aangepakt moet worden (in plaats van als losstaand probleem) en benadrukt het maken van verbinding tussen adaptatiebeleid en beleid op het gebied van water en voedselzekerheid.

Nederland is voorstander van constructief meedenken met de onderhandelingspartners over hoe adaptatieacties beter meegenomen en erkend kunnen worden in het nieuwe Instrument.

Nederland wil het onderwerp Loss & Damage zo mogelijk buiten het ADP houden. Maatregelen die schade en verlies voorkomen (bijvoorbeeld bovengenoemde aandacht voor risico management, waaronder verzekering) kunnen wel ingebed worden in het nieuwe instrument – echter als onderdeel van adaptatiebeleid, en niet afgescheiden onder het onderwerp Loss & Damage. Het huidige Loss & Damage traject binnen de SBs moet op die plek blijven. De afspraken uit Doha moeten in Warschau gevolg gegeven worden en daarmee afgerond zijn.

Nederland is tevens van mening dat niet alle problemen in relatie tot mogelijke schade als gevolg van klimaatverandering binnen/onder het klimaatverdrag moeten worden opgelost. De synergie met het raamwerk voor Disaster Risk Reduction (Hyogo Framework) dient maximaal benut te worden.

Financiering

Bronnen

Ten aanzien van klimaatfinanciering heeft Nederland zich aan de afspraken gehouden mbt de besteding van de toegezegde EUR 300mln voor de 'fast start finance' periode (2010-2012).

Nederland is van mening dat in het ADP een ander paradigma voor klimaatfinanciering moet gelden dan nu het geval is. De noodzakelijke transitie naar een koolstofarme, klimaatbestendige wereldeconomie vraagt om doelbewuste en gerichte investeringen en moet primair door marktpartijen zelf worden gedreven. Dit betekent dat op mondiaal niveau de nadruk moet liggen op afspraken over het beprijsen van koolstof en verlagen van subsidies op het gebruik van fossiele brandstoffen om voor

betekenisvolle prijsprikkels voor koolstofarme investeringen in alle landen te zorgen. Het "framework for various approaches" en het WB-initiatief "market readiness" kunnen hierbij als 'stepping stones' dienen.

Waar internationale klimaatfinanciering een rol blijft spelen bij transformationele investeringen in bijvoorbeeld de allerarmste landen, zal een breder scala aan bijdragen nodig zijn van alle landen en private partijen zoals bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Hoewel overeenstemming over de bijdrage per land (contributieschaal) aan de internationale klimaatfinanciering moeilijk te bereiken zal zijn, is Nederland van mening dat landen zoveel mogelijk bij moeten dragen aan de internationale klimaat financiering naar rato van hun capaciteit tot bijdragen en naar rato van hun aandeel in het klimaat probleem.

Welke landen in aanmerking komen voor Internationale klimaatfinanciering zal ook veranderen overeenkomstig de dynamische ontwikkeling van het principe van "gezamenlijke doch verschillende verantwoordelijkheden en onderscheiden mogelijkheden". Ook zal de vorm waarin een mogelijke bijdrage verstrekt wordt kunnen veranderen (bijvoorbeeld in plaats van schenkingen een risico garantie op kostendeekkende basis).

Welke landen in aanmerking komen voor Internationale klimaatfinanciering zal veranderen overeenkomstig de dynamische ontwikkeling van het principe van "gezamenlijke doch verschillende verantwoordelijkheden en onderscheiden mogelijkheden". Dit moet worden opgenomen in nieuwe financieringsmechanismen.

Nederland ziet in de onderhandelingen geen grond voor middellange termijn doelen voor klimaatfinanciering en zal zich verzetten tegen midterm targets tussen nu en 2020.

Paden voor opschaling

Nederland zet zich in voor nieuwe vormen van financiering en samenwerking om de Nederlandse bijdrage aan de Internationale klimaatfinanciering vorm te geven. Deze nieuwe benadering krijgt vorm tegen de achtergrond van een economische crisis en daardoor een omvangrijke bezuiniging.

Het Instrumentarium waarmee klimaatfinanciering wordt uitgegeven, zal verbreed moeten worden, van de huidige nadruk op subsidies en concessionele leningen naar innovatieve instrumenten voor het mobiliseren van privaat kapitaal en voor het dekken van bepaalde risico's.

Nederland ziet drie belangrijke financieringspaden voor de Nederlandse bijdrage aan klimaat (1) het creëren van co-benefits tussen handel, hulp en klimaat 2) het mobiliseren van financiering door allianties met bedrijven en particuliere organisaties aan te gaan en 3) nieuwe Internationale mechanismen die emissies beprijsen en naast milieubaten mogelijk financiering genereren.

1) Co-benefits

Bij activiteiten die klimaatrelevant zijn, maar (nog) geen rekening houden met klimaatverandering (bijvoorbeeld infrastructuur, water, energie) is het belangrijk om klimaatadaptatie als nevendoeel in de activiteit op te nemen. Dit resulteert in klimaat co-benefits.

Het mainstreamen van klimaat in internationale handel en OS – dus het zoeken naar co-benefits – draagt op korte termijn bij aan verruiming van de internationale klimaatfinanciering. Dit kan worden verantwoord met de bestaande meetmethode van de OESO.

2) Allianties met bedrijven/particuliere organisaties.

Nederland zoekt naar allianties met particuliere organisaties (stichtingen, NGOs) door samen te onderzoeken hoe stimuleringsregelingen, wetgeving en andere vormen van samenwerking kunnen bijdragen aan emissiereductie, verbeteren van de weerbaarheid en klimaatfinanciering.

3) Nieuwe mechanismen

Nieuwe innovatieve mechanismen om emissies te verlagen dienen de juiste prikkels te geven om marktimperfecties te corrigeren. Wat Nederland betreft, is mitigatie het belangrijkste doel van koolstofbeprijzing. NL wil vermijden dat de voornaamste functie van (koolstof)belastingen en heffingen het genereren van internationale klimaatfinanciering is. Dit is ook in lijn met het terughoudende standpunt t.a.v. oormerken. In beginsel kan NL het oormerken van middelen slechts overwegen als hoge uitzondering en indien strikt noodzakelijk voor een mondiaal effectief en efficiënt akkoord. Indien hierover internationale afspraken worden gemaakt kan ook bekeken worden of het mechanisme kan bijdragen aan internationale klimaatfinanciering. Deze bron van financiering vergt mogelijk aanvullende nationale besluitvorming indien dit afwijkt van de bestaande begrotingssystematiek. In die eventualiteit zouden we een constructie als het IOPC welke direct – dus buiten de belastingontvanger om – gevuld wordt d.m.v. contributies van (in dit geval) olie ontvangende bedrijven kunnen overwegen.

Nederland vindt het van belang dat een discussie/verkenning van nieuwe mechanismen wordt gezien in relatie tot acties/ambities die ontwikkelingslanden realistisch kunnen uitvoeren als onderdeel van de transitie naar koolstofarme en klimaatbestendige groei/ontwikkelingspaden.

NL zet in op het optimaal benutten van innovatieve financieringsmechanismen zoals garanties en durfkapitaal binnen bestaande structuren (instellingen en regelingen), zoals het GCF en het bedrijfsleveninstrumentarium. Hiermee worden andere (co)financieringsbronnen aangeboord, bijvoorbeeld bij banken en bedrijven. Wat betreft garanties die raken aan de nationale begroting, past vanwege het in de begrotingsregels vastgelegde 'n-ge-tenzij beleid' terughoudendheid.

Nederland kan deze lijnen uitdragen in de discussie over opschaling van klimaatfinanciering en zal inzetten om de 'ruimte' voor deze aanpak te vinden in het scala van mogelijke strategieën om de bijdrage aan internationale klimaatfinanciering op te schalen.

Financiering (acties)

Voor de Nederlandse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering en acties zijn de volgende uitgangspunten van belang:

Het doel van klimaatfinanciering is om op een kosteneffectieve wijze emissiereductie te realiseren en weerbaarheid van kwetsbare landen en groepen te vergroten.

Dit betekent dat met name de lage middeninkomenlanden en zeer arme landen in aanmerking komen voor klimaatfinanciering – omdat zij de kosten van de transitie niet zelf kunnen dragen.

Dit betekent ook dat vrouwen – als meest kwetsbare groep – prioriteit krijgen in de Nederlandse bijdrage aan internationale klimaatfinanciering.

1.2. Pre-2020 Mitigatie ambitie

Relevant Agenda Item

ADP 3b: matters related to paragraphs 7 and 8 of decision 1/CP.17

Instructie

Nederland is voor het verhogen van het ambitieniveau in de periode tot 2020 om de 2-graden doelstelling binnen bereik te houden. Dit dient te gebeuren via een aanscherping van de bestaande toezeggingen, inclusief die van de EU, in 2014, via het uitlokken van toezeggingen van landen die dat nog niet hebben gedaan en via ondersteuning van additionele Initiatieven.

Wat betreft de additionele Initiatieven zet Nederland met name in op interstatelijke samenwerking bij de aanpak van F-gassen, op ondersteuning van initiatieven van niet-statelijke actoren, zoals het "Wedging the Gap"- Initiatief van Ecofys, of beide, zoals gebeurt in de Climate and Clean Air Coalition (CCAC) als het gaat om het beperken van emissies van 'Short Lived Climate Forcers' (SLCF).

Toelichting

De emissiereducties tot 2020 zijn van invloed op de haalbaarheid en kosten van de inspanningen die na 2020 nodig zijn om de 2 graden doelstelling binnen bereik te houden. Het totaal van de 'pledges' van ontwikkelde en ontwikkelingslanden is onvoldoende om in 2020 op het 2-graden pad te blijven. Ook is er nog veel onzekerheid over de betekenis van veel 'pledges', met name van ontwikkelingslanden, maar ook van ontwikkelde landen die geen tweede verplichtingenperiode onder het KP op zich nemen (zoals [REDACTED]).

Door de EU is een aantal concrete voorstellen gedaan voor mogelijke maatregelen om het reductietekort aan te pakken. Inzet is om dit jaar te komen tot een aantal besluiten hierover. De mondiale aanpak van F-gassen en SLCF zijn daarbij kansrijke opties met een aanzienlijke bijdrage aan het dichten van het ambitiegat.

Door Ecofys is een initiatief genomen voor het internationaal mobiliseren van additionele mitigatie-inspanningen via maatschappelijke Initiatieven van lokale overheden, bedrijven en (overige) niet-gouvernementele organisaties, "Wedging the Gap" geheten.

'Review'

Relevante agenda items

SBI 15. The 2013-2015 review

SBSTA 13. The 2013-2015 review

Algemene lijn

Algemene inzet voor de 2013-2015 Review is dat:

Deze wordt uitgevoerd op een constructieve en efficiënte wijze en gericht op de beoordeling van de toereikendheid van de lange termijn mondiale doelstelling van minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële temperaturen en de vooruitgang bij de verwezenlijking daarvan,

de uitkomsten ondersteunend zijn voor het werk van de ADP, en bijdragen aan vergroting van het ambitieniveau van partijen.

Specifieke inzet voor SB38

Het maken van een goede start van de Review door het vaststellen van een aanpak door de gemeenschappelijk SBI-SBSTA Contact Group. Hiermee moet een gestructureerde expert dialoog, het tijdige gebruik van al het relevante materiaal, inclusief IPCC AR5, en tijdige voorbereidingen door het secretariaat mogelijk gemaakt worden.

Voor de 1e Workshop: een robuuste basis leggen voor het uitvoeren van verschillende analyses en een positief houding ten opzichte van het gebruik van nieuwe wetenschappelijke informatie, inclusief de IPCC AR5.

Vermijden van een herinterpretatie en verbreding van de reikwijdte van de Review en voorkomen van bevestiging van de tweedeling tussen ontwikkelde en ontwikkelde landen

Toelichting

In Cancun (COP16) is besloten tot een Review van de lange termijn doelstelling voor beperking van de mondiale temperatuurstijging tot 2 graden (incl. de mogelijkheid van een doelstelling van 1,5 graad) en de vraag in hoeverre actie onder het klimaatverdrag daar toereikend voor is. De Review begint in 2013 en zal worden afgerond in 2015 en wordt gehouden onder de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van SBSTA en SBI. Daarvoor wordt een gezamenlijke SBSTA en SBI contactgroep ingesteld. Tijdens COP18 (Doha) is besloten dat die contactgroep op haar beurt zal worden ondersteund door een gestructureerde expert dialoog voor de beoordeling van relevante technische en wetenschappelijke informatie. Die in

workshops en expertbijeenkomsten gevoerde dialoog moet bijdragen aan de voorbereiding en behandeling van de rapportage over de resultaten van de Review door de SBs. Tijdens SB38 vindt de eerste bijeenkomst van de Review contactgroep plaats en zal ook een eerste expert workshop plaatsvinden.

Mitigatie

Relevant agenda items

SBI	5.	Nationally appropriate mitigations actions by developing country Parties
SBSTA	14.	Work Programme n clarification of quantified economy-wide emission reduction targets of developed country Parties

Algemene inzet

- Nederland is voor het verhogen van het ambitieniveau in de periode tot 2020 om de 2-graden doelstelling binnen bereik te houden. Dit dient te gebeuren via een aanscherping van de bestaande toezeggingen, inclusief die van de EU, in 2014, via het uitlokken van toezeggingen van landen die dat nog niet hebben gedaan en via ondersteuning van additionele initiatieven.
- Vermindering van de onzekerheid over de milieueffectiviteit van veel 'pledges', met name van ontwikkelingslanden, maar ook van ontwikkelde landen die geen tweede verplichtingenperiode onder het KP op zich nemen (zoals ██████████).
Zorgen voor een coherente en evenwichtige bespreking van de pledges in de werkprogramma's voor de ontwikkelde en ontwikkelingslanden onder respectievelijk SBSTA en SBI.
Vermijden dat het proces voor verheldering van NAMAs wordt gebruikt voor algemene discussies over financiële ondersteuning van ontwikkelingslanden pre-2020 en nieuwe "matching" mechanismen voor de financiering van NAMAs.

Specifieke inzet SB38

De EU zet in op een stapsgewijze benadering van de discussie:

- Het opstellen van een lijst van gemeenschappelijke accounting elementen die het mogelijk maakt om een transparant systeem te bouwen en te identificeren waar lacunes en onzekerheden zitten.
- Gefocuste technische discussies (expertmeetings / panels) rond de implicaties van het gebruik van verschillende accountingregels.

- o Technische input van betrokken instellingen uit de UNFCCC (UNEP, WRI, OESO ...) om de belangrijkste problemen bij de beoordeling van reductie van broeikasgassen met het huidige pledge and review-systeem te markeren.
- o Een beslissing in Warschau (COP19) waarin de vooruitgang in de ontwikkeling van een gemeenschappelijk kader (bv. metrics, gassen en sectoren, gebruik van marktmechanismen, geschatte emissiereductie, ...) wordt vastgelegd, met aanbevelingen voor verder werk en hoe inzichten gebruikt kunnen worden voor de beoordeling van de tweejaarlijkse rapportages en bij het IAR-proces.

Er voor zorgen dat het secretariaat mandaat krijgt nieuwe informatie en inzichten vast te leggen in een herziening van eerdere technical papers, mede ter ondersteuning van de discussies onder de ADP met betrekking tot de mate van onzekerheid rond de verwachte kwantificering van mitigatie resultaten in 2020.

Achtergrond

Tijdens COP16 (Cancun) is besloten om onder AWG-LCA te komen tot een verheldering van de door de ontwikkelde en ontwikkelingslanden gedane mitigatiepledges tot 2020. COP18 heeft bij het afsluiten van de AWG LCA besloten om het proces van verheldering van de pledges onder de SBs voort te zetten. Voortzetting is gewenst om meer duidelijkheid te krijgen over hoe ontwikkelde landen die niet mee doen aan de tweede verplichtingenperiode onder het KP hun pledges gaan invullen en om meer inzicht te krijgen in de NAMAs van ontwikkelingslanden. Deze laatste zijn erg divers en bevatten nog veel onzekerheden wat betreft hun bijdrage aan emissiereducties. Met verdere bespreking van de pledges wordt het gat overbrugd tot in 2015 de eerste tweejaarlijkse rapportages worden ingeleverd. Voor de ontwikkelde landen is een tweearig werkprogramma (2013/2014) onder SBSTA afgesproken voor het verhelderen van de pledges met het oog op het identificeren van gemeenschappelijke elementen voor het meten van de vooruitgang in het bereiken van de doelstellingen (oftewel 'common accounting') en de vergelijkbaarheid van inspanningen te verzekeren. Voor de verheldering van de pledges van ontwikkelingslanden (de NAMAs) is eveneens een tweearig werkprogramma afgesproken, maar nu onder SBI i.p.v. SBSTA. Deze laatste keuze hangt mede samen met de wens van ontwikkelingslanden om de discussie over de NAMAs te koppelen aan de 'means of implementation' omdat veel pledges afhankelijk zijn van het voorzien in met name financiële ondersteuning door de ontwikkelde landen. Het werkprogramma richt zich dan ook niet alleen op verheldering van de NAMAs, maar ook op de verkenning van de behoefte aan financiële en technische ondersteuning en de koppeling ('matching') van NAMAs aan ondersteuning.

Marktmechanismen

Relevante agenda items

ADP

SBI 7. Matters relating to the mechanisms under the Kyoto Protocol

SBSTA 12. Market and non-market mechanisms under the Convention

Algemene lijn

Om zo'n kosteneffectief mogelijke wijze de klimaatdoelstellingen te realiseren zal Nederland zich inzetten op het in stand houden van bestaande mechanismen en op de ontwikkeling van nieuwe mechanismen.

Concreet houdt dit in dat verder gewerkt moet worden aan het operationaliseren van flexibele, aantrekkelijke en kosteneffectieve nieuwe marktmechanismen (NMM) via een COP besluit over 'Modalities and Procedures' (M&P), en parallel daaraan een COP besluit waarin de basiselzen voor marktinstrumenten onder het 'Framework for Various Approaches' (FVA) wordt vastgelegd, teneinde milieu-integriteit en transparantie van zowel NMM als FVA te waarborgen.

Voor het functioneren en de geloofwaardigheid van de nieuwe mechanismen is voldoende vraag naar kredieten een vereiste; inwerkingtreding van nieuwe mechanismen voor 2020 is daarom alleen zinvol indien het ambitieniveau van partijen tot 2020 wordt vergroot.

Specifieke punten

Alle nieuwe en bestaande mechanismen dienen onderdeel te worden van de 'toolbox' van een nieuw instrument en een goede overgang van bestaande mechanismen worden gewaarborgd.

Nederland zet in op het zo snel als redelijkerwijs mogelijk operationaliseren van flexibele, aantrekkelijke en kosteneffectieve nieuwe marktmechanismen (NMM), maar de inwerkingtreding voor 2020 zal mede moeten worden afgewogen tegen de vereiste van voldoende vraag. Gezien de sterke samenhang met de Nieuwe Marktmechanismen (NMM) is een goede afstemming van het denken over nieuwe marktmechanismen en (nieuwe) rekenregels essentieel.

Parallel daaraan ondersteunt Nederland een verdere ontwikkeling van het 'Framework for Various

Approaches' (FVA) dat een belangrijk onderdeel van de toolbox van een nieuw instrument kan worden. De focus ligt daarbij op het waarborgen van de milieu-integriteit en transparantie wanneer ook decentrale mechanismen daarvan onderdeel worden.

De discussie over het toelaten van nieuwe HCFK installaties onder CDM wordt voortgezet. Nederland heeft geen haast bij het afronden van de onderhandelingen, omdat Nederland net als de EU een voorkeur heeft voor een niet-marktgerelateerde aanpak van nieuwe installaties. Bij voorkeur in samenwerking met het Montreal-protocol.

Vanwege de samenhang met de bredere discussie over financiering, het 'framework for various approaches' en het nieuwe marktmechanisme, zal een besluit over REDD+ financiering een goede inbedding van REDD+ in deze onderwerpen moeten bewerkstelligen.

Achtergrond

Als uitbreiding naast het bestaande CDM is in Doha ingezet op New Market Mechanism (NMM), een wens van vooral de EU en op het Framework for Various Approaches (FVA), een wens van vooral [REDACTED] (Umbrella Group).

Het NMM richt zich op een bredere sectorale aanpak via zowel het genereren van vervangende CO2 kredieten als op emissiehandel met CO2 rechten. De EU beoogt het NMM onder streng toezicht van de UNFCCC te laten functioneren om daarmee de milieu-integriteit te waarborgen. In Durban is afgesproken dat de Modalities & Procedures in Doha zouden worden vastgesteld. Dat is maar ten dele gelukt, zodat de SBSTA hier het komende jaar inhoudelijk nog aan moet werken, op basis van een gedetailleerde lijst met aandachtspunten die in Doha zijn vastgesteld.

Het FVA is door de Umbrella Group sterk gepromoot, omdat deze landen hierbij vooral geen streng UNFCCC toezicht voorzien. Onder het FVA moeten allerlei soorten marktmechanismen vallen, die – op een Japanse uitzondering na – nog niet erg concreet zijn. En juist het [REDACTED] voorstel (het Bilateral Offset Crediting Mechanism) roept de nodige vragen op. Hoewel alle Umbrella Group landen de mond vol hebben van milieu-integriteit proberen zij steeds concrete afspraken op dit vlak te omzeilen. In Doha is afgesproken dat SBSTA ook nader zal kijken aan welke standaarden het FVA moet voldoen en is – tegen de zin van de VS in – afgesproken dat wordt overwogen dat ook het FVA onder het toezicht van de Conventie komt. Omdat het FVA veel "losser" lijkt te worden dan het NMM is te verwachten dat veel landen dit "eenvoudiger" FVA de voorkeur zullen geven boven het rigide NMM. Dat vraagt enerzijds om ook in de voorliggende periode aandacht te blijven besteden aan de milieu-integriteit en geloofwaardigheid van het FVA en anderzijds een te grote rigiditeit van het NMM te vermijden.

Internationale lucht- en scheepvaart

Relevante agenda items

SBSTA: 10(e): Emissions from fuel used for international aviation and maritime transport

ADP: 3(b): Matters related to paragraphs 7 and 8 (workstream 2)

Algemene lijn

Nederland streeft naar mondiale afspraken om de emissies van de internationale luchtvaart en zeevaart ('bunkers') te verminderen; te ontwikkelen en implementeren door de International Civil Aviation Organization (ICAO) en de International Maritime Organization (IMO). Een eenduidig signaal vanuit de UNFCCC aan deze organisaties dat de firewall tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden niet van toepassing kan zijn op de te maken afspraken, zou van grote invloed kunnen zijn op de besprekingen aldaar. Op dit moment is dat echter geen realistisch scenario en moet ervoor gewaakt worden dat de firewall niet via een omweg, namelijk via de discussie in ADP werkstroom 2 over International Cooperative Initiatives (ICIs), alsnog expliciet naar IMO en ICAO geëxporteerd wordt.

Achtergrond

De inhoudelijke onderhandelingen over het adresseren van emissies van internationale luchtvaart en -zeevaart zijn de afgelopen jaren tevergeefs gevoerd onder het agendapunt Sectorale Benaderingen van de AWG-LCA. Grootste obstakel voor vooruitgang was de eis van een groep ontwikkelingslanden om in een inleidende paragraaf diverse voorwaarden op te nemen, waaronder die van toepassing van het UNFCCC principe van 'Common but Differentiated Responsibilities'.

De LCA is afgesloten zonder conclusie over sectorale benaderingen. Zeker zolang er geen zicht is op enige flexibiliteit in de standpunten, is het niet de bedoeling dat de inhoudelijke discussie in SBSTA gevoerd gaat worden. Daar kunnen de onderhandelingen in ICAO en IMO alleen maar onder lijden.

In hun submitties over het verhogen van de mitigatieambitie pre-2020 (ADP werkstroom 2) hebben, naast de EU, verschillende partijen aangegeven dat mitigatie maatregelen voor de betreffende sectoren aanzienlijk zouden kunnen bijdragen aan het verkleinen van het ambitiegat. Tevens geven enkele partijen aan dat het adresseren van bunkeremissies onder auspiciën van ICAO en IMO zou moeten gebeuren en complementair moet zijn aan nationale mitigatie acties in UNFCCC kader.

3.3 REDD+

Relevante agenda items

SBI	6.	Coordination of support for the implementation of activities in relation to mitigation actions in the forest sector by developing countries, including institutional arrangements
SBSTA	4.	Methodological guidance for activities relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries.
	5.	Coordination of support for the implementation of activities in relation to mitigation actions in the forest sector by developing countries, including institutional arrangements.
COP		Workshop van COP werkprogramma over financiering REDD+

Algemene lijn

Nederland streeft naar een systeem waarbij ontwikkelingslanden vrijwillig nationale 'no lose targets' voor de gehele bossector op zich nemen. Wanneer landen meer uitstoot reduceren dan via deze doelstelling is afgesproken, kunnen zij de extra reductie verzilveren in de vorm van verhandelbare koolstofkredieten. Voorwaarden hierbij zijn gelijk aan die van het 'framework for various approaches' en het nieuwe marktmechanisme. Naast de private middelen via de marktbenadering wordt private financiering gebruikt voor het verduurzamen van productieketens. Nederland vindt het belangrijk deze bijdrage te erkennen. Verder blijft internationale publieke financiering noodzakelijk voor capaciteitsopbouw en het versterken van het institutionele raamwerk.

Specifieke punten

- Nederland vindt het belangrijk dat er een duidelijk verband wordt gelegd met de discussies over het 'framework for various approaches' en over het nieuwe marktmechanisme.
- Voordat besloten kan worden over het gebruik van marktmechanismen is het van belang overeenstemming te hebben over de voorwaarden voor het gebruik van deze mechanismen.
- Nederland vindt het belangrijk de modaliteiten voor REDD+ zo vorm te geven dat ze geen onnodige barrières vormen voor REDD+ acties in ontwikkelingslanden (bijvoorbeeld geen te gedetailleerde eisen voor monitoringssystemen).

Achtergrond

COP18 heeft een werkprogramma gestart om de financiering voor REDD+ op te schalen en de effectiviteit ervan te verbeteren. Vanwege de samenhang met de bredere discussie over financiering, het 'framework for various approaches' en het nieuwe marktmechanisme, zal een besluit over REDD+ financiering vooral een goede inbedding van REDD+ in deze onderwerpen moeten bewerkstelligen.

Landbouw

Relevante agenda items

SBSTA 9. Issues relating to agriculture

Algemene lijn

Nederland steunt de totstandkoming in SBSTA van een COP besluit om een landbouw werkprogramma uit te werken. Dit programma zal, in lijn met de EU submitties, moeten ingaan op de wetenschappelijke en technische aspecten van adaptatie als ook mitigatieaspecten van landbouw (en synergie hiertussen), inclusief de relatie met voedselzekerheid.

Specifieke punten

Nederland wil bereiken dat SBSTA de kaders en inhoud van een werkprogramma vaststelt en met een voorstel komt voor een COP besluit om dat formeel te bevestigen.

Nederland benadrukt, net als de EU, dat het werkprogramma zowel de wetenschappelijke en technische adaptatie en mitigatieaspecten in de landbouw moet omvatten. Dit is voor zowel ontwikkelde als ontwikkelingslanden van belang en ook inhoudelijk bestaat er een relatie en zijn er synergie mogelijkheden tussen adaptatie en mitigatiemaatregelen. Van belang is verder ook voldoende aandacht voor sociale, ecologische en economische dimensies in relatie tot duurzame landbouwmethoden.

Belangrijk voor Nederland zijn de wetenschappelijke en technische aspecten van klimaatverandering m.b.t. de landbouw en voedselzekerheid. Daarbij is specifiek van belang dat deze kennis ook via capaciteitsopbouw op veldniveau (boeren, vrouwenorganisaties en bedrijven uit de landbouwsector) beschikbaar en toepasbaar is en nauw wordt aangesloten bij mogelijke acties vanuit de private sector. Het mandaat van SBSTA ziet op technische wetenschappelijke aspecten. Voorkomen moet worden dat via de SBSTA controversiële onderwerpen worden geagendeerd die buiten het mandaat van SBSTA liggen (w.o. internationale handel en 'Intellectual Property Rights').

Vorbereiding van mogelijk toekomstige besprekingen/afspraken voor klimaatacties en MRV in meer geïntegreerd kader van landgebruik (AFOLU, in samenhang met LULUCF en REDD/ontbossing).

Achtergrond

Tijdens COP17 in Durban is afgesproken dat de SBSTA de wetenschappelijke en technische landbouw aspecten rond klimaatverandering bespreekt om tot een besluit (voor Doha) te komen.

SBSTA heeft tijdens eerdere besprekingen in Bonn (mei 2011) en Doha (december 2012) nog geen overeenstemming bereikt over een dergelijk besluit.

Bij de discussies bestaat nu, in tegenstelling tot eerdere jaren, wel meer steun voor bespreking van landbouw in UNFCCC kader, maar benadrukken ontwikkelingslanden vooral het belang van adaptatie.

Enkele ontwikkelingslanden zijn specifiek tegen het benoemen van mitigatie (en synergie mogelijkheden tussen adaptatie en mitigatie) aangezien zij menen dat daarmee ook ontwikkelingslanden verplichtingen opgelegd zouden kunnen krijgen.

Landbouw is een sector die de negatieve gevolgen van klimaatverandering ondervindt (met name in ontwikkelingslanden) maar door mitigatie ook een bijdrage kan leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem (en aan voedselzekerheid). Het is van belang dat onderzoek en samenwerking tussen landen op het vlak van adaptatie en mitigatie wordt gestimuleerd en daadwerkelijke adaptatie en mitigatieacties in gang worden gezet.

Nederland streeft naar meer samenwerking met het bedrijfsleven als strategische partner binnen het topsectorenbeleid, internationaal landbouwbeleid en het OS beleid. In de landbouwsector krijgt dit vorm door nadruk op innovatie en verduurzaming via samenwerking bedrijfsleven, onderzoek en overheid in productieketens en via dwarsverbanden met landbouw-relevante sectoren (financiële dienstverlening, onderwijs) en internationale samenwerking zoals de 'Global Research Alliance' voor klimaatacties in de landbouw, waarin Nederland een actieve rol speelt. Aangezien oplossingen sterk zullen afhangen van de (on)mogelijkheden van de doelgroepen (belang van boeren die op veldniveau de acties implementeren), wordt samen met hen hieraan gewerkt. Vrouwen en mannen dienen hierbij gelijke toegang te hebben tot de ontwikkeling, introductie, uitvoering en evaluatie van nieuwe methoden, zodat de ontwikkeling daarvan in ieder geval bijdraagt aan meer stabiliteit of welvaartstoename bij vrouwen (gender mainstreamen).

De mogelijkheid bestaat dat, net als bij eerdere onderhandelingsrondes over sectorale benaderingen in de LCA, ook andere aspecten omtrent landbouw, zoals internationale handel, IPR, gebruik GMO's etc., in de discussies worden betrokken. Bijvoorbeeld. Verbreiding van discussies naar dergelijke controversiële beleidsaspecten moet zoveel mogelijk worden voorkomen, omdat deze niet vallen onder het SBSTA mandaat of elders reeds onder of buiten de Conventie (b.v. WTO) worden besproken.

Landbouw heeft daarnaast veel raakvlakken met andere onderwerpen die in UNFCCC kader worden besproken, zoals sectorale benaderingen, adaptatie, NAMA's en LULUCF en REDD+ en andere vormen van landgebruik (landgebruik zorgt wereldwijd voor ca 1/3 van de GHG uitstoot). In ADP werkstroom 2 (en ook in IPCC) is discussie aan het ontstaan over een meer geïntegreerde benadering van deze aspecten van landgebruik binnen de term AFOLU ('agriculture, forestry and other land use').

3.5 Response measures

Relevante agenda items

SBI 14. Impact of the implementation of response measures

SBSTA 8. Impact of the implementation of response measures

Algemene lijn

De inzet is dat bespreking van 'response measures' beperkt blijft tot het 'joint forum' van de SBI en SBSTA.

Als er over 'response measures' wordt gesproken is de inzet van Nederland en de EU dat niet alleen gekeken moet worden naar negatieve, maar ook naar positieve spill-over effecten van mitigatiemaatregelen.

Landen dienen bij hun mitigatiebeleid onnodig negatieve spill-over effecten te vermijden, maar ze zijn geen reden voor het verminderen van de mitigatieambitie;

Ook landen die in grote mate afhankelijk zijn van inkomsten uit de export van fossiele brandstoffen dienen een transitie te maken naar duurzame ontwikkeling; compensatie voor negatieve spill-over effecten is in beginsel niet aan de orde.

Specifieke punten

Inzet is om de discussie over spill-over effecten te blijven beperken tot het SBI/SBSTA forum en het onderwerp zo mogelijk uit de ADP te houden.

Inhoudelijk dient het onderwerp te worden verbreed (niet alleen de zorgen van de OPEC landen, maar ook andere onderwerpen en niet alleen negatieve, maar ook positieve effecten van klimaatbeleid) en de aanpak te worden gedifferentieerd per onderwerp en land.

De Nederlandse inzet is om uiteindelijk zo nodig alleen de meest kwetsbare landen tegemoet te komen.

Achtergrond

In de discussie over spill-over effecten staat de vraag naar de mogelijke effecten van Annex I klimaatbeleid op ontwikkelingslanden centraal. Met name olie exporterende landen (OPEC) wijzen op misgelopen inkomsten door klimaatbeleid en willen daarvoor compensatie. In de onderhandelingen trachten ze het onderwerp in alle sporen steeds te agenderen en te koppelen aan vooruitgang op andere agendapunten zoals mitigatie. De effecten van het klimaatbeleid zijn echter slecht gekwantificeerd en marginaal ten opzichte van bestaande prijsfluctuaties en andere prijsbepalende factoren. Veel oliestaten

zijn bovendien rijk genoeg om hun economieën te herstructureren. Naast alle exporterende landen zijn ook ander ontwikkelingslanden bevreesd voor negatieve effecten van het duurder maken van internationaal transport, zoals kleine eilandstaten die afhankelijk zijn van toerisme. Het onderwerp wordt door een aantal G77 landen (o.m. India) ook gekoppeld aan vermeende ongerechtvaardigde unilaterale handelsmaatregelen (met name bij EU-ETS luchtvaart). In Durban is het gelukt om de proliferatie van het onderwerp in verschillende agenda's tegen te gaan door middel van een besluit tot oprichting van een 'Forum for Response Measures' onder SBSTA/SBI. In Doha is het gelukt de discussie beperkt te houden tot het Joint Forum. Ook in het slotbesluit van de LCA en onder de SBs zijn geen operationele teksten of inhoudelijke conclusies over dit onderwerp opgenomen.

Adaptatie

Relevante agenda items

- SBI 8. National Adaptation Plans
10. Approaches to address loss and damage associated with climate change impacts in developing countries that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change to enhance adaptive capacity.
11. Matters relating to finance (1) Adaptation Fund under the Kyoto Protocol
- SBSTA 3. Nairobi work programme on impacts, vulnerability and adaptation to climate change

Algemene lijn

Nederland staat een verschuiving voor van het leidend paradigma in adaptatie: van 'verkleinen van kwetsbaarheid' op de korte termijn naar 'versterken van weerbaarheid' op de lange termijn. Daarmee wordt meer nadruk gelegd op resilience (weerbaarheid en veerkracht) van economie, infrastructuur, ecosysteem en samenleving in de identificatie, voorbereiding en uitvoering van adaptatie projecten. Hierbij is meer aandacht nodig voor de rol van de private sector.

Nederland wil de aandacht voor water en voedselzekerheid in adaptatie versterken en proberen bij te dragen aan coherente adaptatie-uitvoering, waarbij we een belangrijke rol zien voor het Adaptatie Comité. Nederlandse kennis en expertise op het gebied van water en voedselzekerheid kan voorts worden ingezet in het Nairobi werkprogramma (NWP).

In Doha (COP18) werd besloten te komen tot institutionele arrangementen voor Loss & Damage (schade en verlies door klimaatverandering). Nederland wil dit zo beperkt mogelijk houden en geen nieuwe instituties creëren. De uitkomsten in Warschau mogen op geen enkele manier bijdragen aan een impliciete erkenning dat verantwoordelijkheid voor schade en verlies bij ontwikkelde landen ligt.

De Nederlandse inzet is verder gericht op aandacht vragen voor coherente inzet van fondsen en instituties voor adaptatie en het mobiliseren van innovatieve financieringsbronnen, conform de EU lijn. Nederland ondersteunt het belang van gender.

Specifieke punten

Toewerken naar een beperkte tekst op Loss & Damage in Warschau, door in Bonn geen suggesties te accepteren waarin nieuwe instituties gecreëerd worden, waarin naar compensatie verwezen wordt, of waarin op andere wijze expliciet of impliciet bedoeld wordt op verantwoordelijkheid (liability) van ontwikkelde landen. Gebruik en verlenging van bestaande arrangementen (zoals het werkprogramma) is wel mogelijk om tegemoet te komen aan het besluit van COP18.

Organiseren van informele bijeenkomsten over adaptatie onder de Cartagena Dialoog. Hierbij kan ook aandacht besteed worden aan Loss & Damage. Daarnaast wordt gefocust op adaptatie in het nieuw Instrument.

Achtergrond

In de context van het Klimaatverdrag zijn reeds verschillende instituties en fondsen opgericht die direct of indirect een rol hebben bij de uitvoering van adaptatie, zoals de 'Least Developed Countries Expert Group' (LEG), het Adaptatie Comité (AC), het Nairobi werkprogramma, het 'Least Developed Countries Fund' (LDCF), het KP Adaptatiefonds, het Groene Klimaatfonds, het technologiemechanisme, etc.

Het Adaptatie Comité is opgericht als onderdeel van het 'Cancun Adaptation Framework' om versterkte adaptatieactie onder het Klimaatverdrag op een coherente manier te promoten en is de enige instelling voor adaptatie, die een beleidsinhoudelijke en coördinerende taak heeft. Annemieke Nijhof is lid van het AC, op voordracht van de EU (WEOG).

In de Cartagena Dialoog heeft Nederland de rol van workstream leader voor adaptatie, samen met Zweden, Bangladesh en Grenada. Tijdens de bijeenkomsten van de Cartagena Dialoog in 2012 en begin 2013 presenteerde Nederland papers over adaptatie. De discussie is gericht op de volgende onderwerpen:

Adaptatie in het ADP: hoe kan het nieuwe klimaatarrangement waarde toevoegen aan adaptatieactie – hoe kan adaptatie opgenomen worden in de nieuwe architectuur, eventueel als onderdeel van een spectrum of commitments

Loss & Damage

Praktische acties om adaptatieprojecten van de grond te krijgen (en de rol van de private sector)

Het Adaptatie Comité

Financiering voor adaptatie (fragmentatie)

Financiering

Relevante agenda items

SBI 11: Adaptation Fund under the Kyoto Protocol
Werkprogramma Lange Termijn Financiering

Adaptatie Fonds

Algemene lijn:

Nederland acht financiering voor adaptatie van groot belang. Als tijdens de SBI sessie uit de rapportage van het UNFCCC secretariaat blijkt dat de verbreding van de financieringsbasis voor het AF de-facto niets oplevert dan is het zoeken naar een andere financieringsbasis van belang. Eventuele voorstellen voor een andere financieringsbasis dienen wel binnen de huidige financiële kaders (inclusief begrotingsregels) te passen, conform de Nederlandse lijn ten aanzien van innovatieve financieringsmechanismen. Nederland is evenwel nog niet in een positie om een vrijwillige bijdrage aan het AF toe te zeggen.

Achtergrond

Het Adaptatie Fonds wordt gevoed door een share of proceeds op CDM. Door de lage koolstofprijzen is de financieringsbasis van het AF daarmee heel klein geworden. In Doha is afgesproken de financieringsbasis te verbreden en een campagne te beginnen om vrijwillige bijdrage aan het AF te verkrijgen. Het UNFCCC secretariaat is gevraagd om aan de SBI een technisch paper te presenteren dat inzicht geeft hoeveel fondsen daarmee aangetrokken kan worden. Naar verwachting is dit gering. Daarmee zullen ontwikkelingslanden opnieuw vragen om structurele en aanvullende financiering. Zonder die aanvullende financiering kunnen er geen nieuwe adaptatie projecten gefinancierd worden. Dit zal de discussie over 'loss-and-damage' bemoeilijken.

De EU expertgroepen denken op dit moment na over alternatieve financieringsbronnen voor de financiële mechanismen van de conventie.

De notie van coherentie van instituties en fondsen voor adaptatie wordt opgebracht in de context van de financieringsarchitectuur van de toekomstige klimaatregiem en protocol. Ook zal Nederland steun uitspreken voor genderaspecten.

Groene Klimaat Fonds

Indien opgebracht als onderdeel van het financiële mechanisme van de COP: De arrangementen tussen de COP en het GCF die door een gezamenlijk inspanning van de GCF Board en het Standing Committee ingevuld zal worden, moet behoeven voor een politisering van het beleid en de (financierings-)operaties

van het Fonds. Deze arrangementen moeten recht doen aan het feit dat het GCF op een onafhankelijk manier en op armlengte van de COP onder diens aansturing functioneert.

MRV finance

Nederland maakt de eigen activiteiten en uitgaven transparanter. Het gaat dan om gegevens op landen & en activiteitsniveau, om informatie over ODA en om ontwikkelingsrelevante uitgaven die worden geclassificeerd als Other Official Flows. Maar ook om private bijdragen in de vorm van investeringen, schenkingen en leningen die door overheidsinterventies worden gerealiseerd. Nederland ziet het als een verantwoordelijkheid om de belastingbetaler te laten zien wat wordt gedaan en wat er wordt bereikt.

Het meten en rapporteren over private klimaatfinanciering (Noord-Zuid en Zuid-Zuid) dient bij voorkeur buiten de publieke rapportages plaats te vinden. Wel kan er voor worden gekozen om een onafhankelijke partij te vragen deze uitgaven te monitoren en te rapporteren (bijvoorbeeld de OESO, etc).

Technologie

Relevante agenda items

SBI	12.	Development and transfer of technologies and implementation of the technology mechanism
SBSTA	6.	Development and transfer of technology and implementation of the technology mechanism

Algemene lijn

Nederland hecht zeer aan de snelle operationalisering van de CTCN. In Doha zijn op dat punt belangrijke beslissingen genomen. Belangrijk is daar nu niet op terug te komen door een hernieuwde discussie over mogelijk nieuwe en additionele rollen voor de CTCN. Op de openstaande punten van de operationalisering van de CTCN volgt Nederland de EU-lijn.

2. Meten, rapportage, verificatie

Relevante agenda items

SBI	3.	National Communications from Parties included in Annex I to the Convention: status of submission and review of the fifth national communications from Parties included in Annex I to the Convention
	4	National communications from Parties not included in Annex I to the Convention
	5a	Nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties: (a) Composition, modalities and procedures of the team of technical experts under international consultations and analysis;
SBSTA	10.	Methodological issues under the Convention
	11.	Methodological issues under the Kyoto Protocol

Algemene lijn

Nederland geeft extra aandacht aan de praktische punten bij de uitwerking van de diverse MRV punten op de SBI-agenda en houdt expliciet rekening met het voorsorteren op de gewenste situatie na 2020 dat rapportages minder/niet meer strikt via Annex 1 en Niet Annex 1 landen verloopt. Dit geldt in het bijzonder voor de discussie over de vormgeving van de 'beoordeling' van de niet Annex I landen via de Internationale Consultatie en Analyse (ICA).

Bij de discussie over de werkprogramma's zal rekening gehouden moeten worden met de budgetten, die onder druk staan. Sterker dan in het verleden zal het systeem voor de beoordeling van rapportages door landen rekening moeten houden met het doel van deze rapportages: voor de Niet Annex I moet meer

zelfwerkzaamheid nagestreefd worden en voor Annex I landen de efficiency van jaarlijkse/twee jaarlijkse beoordelingen.

Specifieke punten

SBI 4. National communications from Parties not included in Annex I to the Convention:

(a) Work of the Consultative Group of Experts on National Communications from Parties not included in Annex I to the Convention;

Het werk van de CGE zal duidelijk gericht moeten blijven op ondersteuning van de voorbereidingen en tijdige aanlevering van Nationale Communicatie en vanaf eind 2014 van tweejaarlijkse update rapporten.

(b) Information contained in national communications from Parties not included in Annex I to the Convention;

Dit agendapunt dient ook benut te worden om duidelijkheid te krijgen over welke Niet Annex 1 landen eind 2014 hun update via de tweejaarlijkse update rapporten voor de eerste keer gaan leveren.

(c) Provision of financial and technical support.

De instructie onder MRV of Support (zie financiën) is leidend.

SBI 5. Nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties:

(a) Composition, modalities and procedures of the team of technical experts under international consultations and analysis

In Doha is geen vooruitgang op dit agendapunt geboekt. Gelijkwaardige inbreng van experts uit diverse regio's en mogelijkheid van experts om landen om verduidelijking te vragen over de rapportage is een minimum vereiste. De uitkomst dient een basis te zijn voor meer gelijkwaardige beoordeling van rapportages na 2020.

SBSTA 10. Methodological issues under the Convention:

(a) Work programme on the revision of the guidelines for the review of biennial reports and national communications, including national inventory reviews, for developed country Parties

Nederland is voorstander van een minder zware jaarlijkse review van de Nationale Inventarisatie Rapporten (NIRs) in combinatie met een tweejaarlijkse dieper gaande review. Dit is gewenst voor stroomlijning van het review proces. Bij voorkeur dient de review van de tweejaarlijkse rapporten te worden gecombineerd met die van de Nationale Communicatie; als dit niet mogelijk is wordt een centrale review (meerdere rapporten beoordelen door eenzelfde expert groep) voorgestaan.

(b) General guidelines for domestic measurement, reporting and verification of domestically supported, nationally appropriate mitigation actions by developing country Parties

Overeenstemming over de kernelementen dient bereikt te worden. Zo mogelijk ook al eerste onderhandelingen over teksten t.b.v. besluitvorming tijdens de COP19. Ook hierbij moet in het oog gehouden worden dat na 2020 meer overeenkomstige richtlijnen voor alle partijen het doel is.

(c) Revision of the UNFCCC reporting guidelines on annual inventories for Parties included in Annex I to the Convention;

Het belang van het opleveren van de UNFCCC software voor de rapportage van emissies in het vereiste format (CRF tabellen) wordt benadrukt; tijdige beschikbaarheid en correcte werking is een voorwaarde om in 2015 volgens gemaakte afspraken de rapportage van emissies in Annex 1 te realiseren.

(d) Greenhouse gas data interface

Verdere ontwikkeling van dit hulpmiddel is, gegeven de beperkte financiële middelen niet gewenst.

SBSTA 11. Methodological Issues under the Kyoto Protocol:

(a) Implications of the implementation of decisions 2/CMP.7 to 4/CMP.7 and 1/CMP.8 on the previous decisions on methodological issues related to the Kyoto Protocol including those relating to Articles 5, 7 and 8 of the Kyoto Protocol

De resultaten van de workshop dit voorjaar zijn het startpunt voor de onderhandeling van de teksten die tijdens de COP eind 2013 moeten worden vastgesteld. Een workshop over de tabellen voor bossen en landgebruik dit najaar is gewenst om het mogelijk te maken tijdens de COP ook deze vast te stellen.

Achtergrond

Tijdens de SBI wordt verdere uitwerking gegeven aan een aantal beslissingen uit Doha, Durban en Cancun voor Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV) voor het Klimaatverdrag en het Kyoto Protocol voor zowel Annex I als Niet-Annex I landen.

De SBI behandelt de Nationale Communicaties voor Annex I landen (agenda item 3 en voor Niet Annex I landen (agenda item 4(b)). Verder bespreekt de SBI het werk en het mandaat van de groep van experts die Niet Annex I landen ondersteund (CGE) (agenda item 4 (a) en de uitgangspunten voor de teams van technische experts voor de internationale consultatie en analyse (ICA) (agenda item 5 (a)). Ook

zal financiële en technische steun voor rapportages door Niet Annex I landen aan de orde komen (agenda item 4(c)). Vooral met betrekking tot de samenstelling en de werkwijze van de teams voor de ICA is tot nu toe weinig vooruitgang geboekt, vooral omdat de ontwikkelingslanden inzetten op een zo minimaal mogelijke analyse en onevenwichtige teamstelling.

Tijdens de SBSTA wordt verdere uitwerking gegeven aan richtlijnen voor rapportage en voor review van die rapportages op basis van een aantal beslissingen uit Doha, Durban en Cancun voor 'Monitoring, Rapportage en Verificatie' (MRV) voor het Klimaatverdrag en het Kyoto Protocol voor zowel Annex I als Niet-Annex I landen.

Meer in het bijzonder behandelt de SBSTA de voorbereiding van de rapportage in de tweejaarlijkse rapportage van Annex 1 landen (agenda item 10 (a) en de herziening van de richtlijnen voor de beoordeling van Nationale Communicaties en de tweejaarlijkse rapportages (agenda item 10(c)). Voor de Niet Annex 1 landen worden de ontwikkeling van algemene richtlijnen voor MRV van nationaal gefinancierde acties besproken (agenda item 10 (b) besproken. Verder komt de voortgang van de data-interface voor broeikasgasemissies (agenda item 10 (d) aan de orde en tot slot de gevolgen van de CMP beslissing in Durban voor methoden in relatie tot eerdere beslissingen en artikel 5,7 en 8 van het Kyoto Protocol (agenda item 11(a)). Bij de voorgaande besprekingen is (soms stapje voor stapje) vooruitgang geboekt.

8. UNFCCC Budget

8.1 Algemeen

Relevante agenda items

SBI 18a: Admin, Financial & Institutional Matters: Budget performance for the biennium, 2012-2015
18b: Programme budget for the biennium, 2014-2015

Nederland is blij gebaat sterke Internationale instituties, waaronder een effectieve en daadkrachtige UNFCCC. Om draagvlak en legitimiteit te behouden is het in het belang van de UNFCCC om mee te gaan met de tijd. Mede gelet op de aanhoudende economische en financiële crisis en gezien de algemene trend van bezuinigingen in de begrotingen, is het wenselijk dat ook de UNFCCC meegaat met deze trend. Verhogingen van het budget voor de periode 2014-2015 zijn dan ook bezwaarlijk en moeten zeer goed kunnen worden beargumenteerd. Indien additionele kosten ontstaan als gevolg van CoP besluiten, dient in eerste instantie worden getracht dit binnen de bestaande begroting op te lossen.

In het budget voorstel van het UNFCCC secretariaat wordt voorgesteld om het 'core budget' te verdelen over twee 'tiers'. Het grootste deel van het budget valt onder 'tier één'. Het secretariaat voorziet in de voorgestelde begroting voor de meeste programma's ter zake in beginsel 'zero real growth', met als belangrijkste uitzonderingen EDM, alsmede het toevoegen van het ADP-proces in het core budget. De tweede 'tier' omvat de budgetten die nodig zijn voor Implementatie inzake meten, rapportage en verificatie (MRV) zodra de besluitvorming daaromtrent is afgerond ten aanzien van IAR, ICA, Nama registry, REDD+. Met name de keuzes die onder (tier 2) worden gemaakt, hebben potentieel een behoorlijke financiële impact. Het is dan ook belangrijk dat bij de besluitvorming over MRV kostenéfficiënte keuzes worden gemaakt.

De benadering en de opties die in EU-verband worden genoemd in het Ierse Vzschapspaper 'shared understanding' verdienen dan ook alle steun. Tijdens de Bonn bijeenkomst zal binnen de EU zoveel als mogelijk gezamenlijk worden opgetrokken richting het UNFCCC secretariaat en zal in eerste instantie voorop staan verdere verheldering van het Secretariaat te verkrijgen omtrent het voorstel. Verder is het noodzakelijk om ook met partijen buiten de EU - met name de Umbrella landen - te overleggen over hun standpunten m.b.t. het voorgestelde budget.

8.2 International Transaction Log (ITL)

Relevante agenda items

SBI 18e: Methodology for the collection of International transaction log fees In the biennium 2014-2015

Onder andere omdat de EU haar registries geconsolideerd heeft en de meerderheid van de transacties niet meer via de ITL lopen, heeft de EU bij het vaststellen van het budget voor het vorige biennium de EU de verwachting uitgesproken dat het volgende budget lager zou uitvallen. Door de ITL administrator wordt echter voorgesteld, het ITL budget voor het volgende biennium te verhogen van 5,770,020 EUR naar 6,572,730 EUR.

Binnen de EU ligt de vraag voor of er met het voorgestelde budget ingestemd kan worden of dat er onderhandeld moet gaan worden over een lager budget. Nederland kiest voor het laatste.